

reformě“ znamená zároveň „před reformou“, čímž dokumentuje neustále nedostatečně prováděné reformy zdravotního systému– a také politice vzdělávání, která se zmítá mezi proměnou a kontinuitou.

Ačkoliv jednotlivé příspěvky vznikly na základě rozsáhlé použité literatury a pramenů, mnohým lze vytknout, že se vůbec (nebo jen velmi málo) zmiňují o použité metodologii a teoretických východiscích.

Sborník Sozial- und Wirtschaftspolitik unter Rot-Grün představuje souhrnný pohled na sociální a hospodářskou politiku, tedy na jednu z nejvýznamnějších oblastí, které výrazně charakterizovaly období vlády koalice SPD a strany Zelených. Editoři sborníku došli k závěru, že v porovnání s předchozími křesťansko-demokratickými vládami Helmuta Kohla nalezneme v politice rudo-zelené koalice jen málo výrazných změn. Přesto se autoři jednotlivých studií pokusili představit ty nejdůležitější změny, které proběhly v letech 1998–2002. I přesto, že se nejedná o změny výrazné, je třeba se s nimi seznámit, neboť na ně bude muset navázat každá další vláda ve Spolkové republice Německo.

Romana Mynaříková

Marganija, O., ed. **SSSR posle raspada**. Sankt-Peterburg: Ékonomikus, 2007. 241 s.

Otar Marganija, kandidát věd v oboru ekonomie, poté také viceprezident Vněštorgbanky, na této knize spolupracoval se dvěma politology, a to s V. Gelmanem, profesorem Evropské univerzity v Petrohradě, a D. Lankem, docentem na fakultě mezinárodních vztahů Petrohradské státní univerzity, dále s ekonomem A. Zaostrovcevem, docentem na petrohradské Univerzitě ekonomie a financí, historikem B. Kolonickým, vědeckým pracovníkem Ruské akademie věd, a filologem N. Dobronravinem, profesorem na Petrohradské státní univerzitě. Autoři hned v úvodu práce vznášejí stížnost, že literatura k postsovětskému prostoru je příliš zpolitizovaná, psaná často přímými účastníky dění, jimž chybí nutný odstup, takže mnohdy jde o díla obhajující příslušné režimy či pokusy o jejich změnu.

Knihy se pokouší o co možná nejméně subjektivní výklad modernizace postsovětských republik kromě Ruska. Každé zemi je věnována jedna kapitola, pobaltské republiky jsou vzaty společně. Autoři si uvědomují, že (snad kromě pobaltských zemí) se proces modernizace ještě ani zdaleka nechýlí ke konci. Proto se pokoušejí zachytit směr, kterým se jednotlivé země vyvíjejí. Historickým kořenům tohoto vývoje se záměrně vyhýbají, zároveň přiznávají, že vzhledem k velmi různému vývoji sledovaných zemí nebylo možné udržet zcela jednotný rámec jednotlivých

kapitol. Někde je tedy dán důraz spíše na ekonomické, jinde na politické a jinde zase na společenské či kulturní dění. Ani rozsahově nemohou být všechny kapitoly srovnatelné. Nejvíce prostoru je tak věnováno Ukrajině a pobaltským zemím, nejméně pak Střední Asii a Ázerbájdžánu.

Výklad je podáván bez zjevných sympatií k některé ze stran konfliktů či k některému z myšlenkových proudů bojujícímu o hegemonii. Výsledkem je tak poměrně suchá analýza, která čtenáře o ničem nepřesvědčuje, naopak, snaží se mu poskytnout materiál pro tvorbu vlastního názoru. Cílovými čtenáři tak nejsou pouze odborníci, ale také lidé, kteří si jen chtějí udělat obrázek o tom, co se v prostoru bývalého Sovětského svazu dělo po jeho rozpadu. Vzhledem k bohatému poznámkovému aparátu jde také o dobrý rozcestník při hledání další literatury. Kniha volně navazuje na dílo D. Travina a O. Marganiji z roku 2004 o transformaci evropských zemí socialistického bloku (Jevropejskaja modernizacija, Sankt Petěrburg, 2004).

Matěj Sviták

Transchel, Kate. ***Under the influence: working-class drinking, temperance, and cultural revolution in Russia, 1895–1932***. Pittsburgh: University of Pittsburgh, 2006. 209 s.

Málokteré téma ruských dějin je tak vděčné jako vodka. Nejde jen o ojedinělé provázání několika set let vývoje ruské společnosti s jejím národním nápojem a o stopu, kterou tento vztah zanechal třeba v klasické literatuře, ale také o pozici, kterou vodka získala v ruském hospodářství. Konzumace alkoholu měla pro ústřední vládu odjakživa obrovský fiskální význam. Výnosy z prodeje lihovin běžně tvořily až třetinu všech státních příjmů a výjimečně se blížily dokonce jejich polovině. Odvrácenou stranou snadného přístupu k vodce však byla i zdravotní decimace obyvatelstva, která v době revolučního vření přelomu devatenáctého a dvacátého století sloužila jako ideální terč útoků inteligence na pořádek udržovaný carskou vládou. Kniha *Under the influence* zkoumá způsoby, jakými se chřadnoucí starý a zejména pak nastoupivší bolševický režim snažily vypořádat s alkoholismem a zároveň nepřijít o zisky, které alkohol přinášel.

Kate Transchelová, přednášející o ruských kulturních dějinách na Kalifornské univerzitě, svou práci zasadila do prostředí bouřlivě se vyvíjející dělnické třídy v období let 1895 až 1932. Obě data jsou víceméně orientační, protože na svou dobu rozsáhlé migrace z vesnic do měst a formování útvaru, jenž komunisté nazývali proletariátem, probíhaly již od dob velkých reforem Alexandra II. a rozhodně doznávaly po celé období sovětské industrializace. Až na přelomu století byl nicméně proud nově příchozích s to výrazněji zasáhnout do sociální skladby měst